

12.12.2009

OM 12/41/2006, OM033:00/2006

Asia: Lausuntopyyntö
Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistamista koskeva periaatemietintö
(JUHO –työryhmä)

LAUSUNTO

Yleistä Terveydenhoitoalan Palvelujärjestöt TEPA ry on yksityisen terveydenhoitoalan edunvalvontajärjestö. Katsomme, että työryhmän mietintö on pääpiirteittäin hyvä ja pidämme tärkeänä, että uudet oikeussuojakeinot otetaan käyttöön mahdollisimman nopeasti. Uudistukseen tulisi liittyä sen, että Markkinaoikeudelle varmistetaan riittävät rahalliset ja henkilöresurssit käsitellä valituksia nopeassa käsittelyjärjestyksessä. Nykyinen, jopa 2-3 vuoden käsittelyaika on kiistatta yritysten oikeusturvan ja hengissä pysymisen kannalta kohtalokas järjestelmä.

Kilpailuttaminen kaikkien hankintojen peruseriaatteena

Yksityisen terveydenhuollon yritysten peruseriaate on se, että kaikki hankinnat on kilpailutettava avoimesti ja läpinäkyvästi myös silloin, kun hankintojen alaraja ei täyty. Näin myös mikroyritykset pääsisivät tarjoamaan palvelujaan tehokkaasti. Tämä on tärkeää erityisesti nyt, kun koko EU-alue Suomi mukaan lukien on menossa taantumaan. Pienet palvelualan yritykset ovat työllistämässä keskeisessä asemassa. Suomen yrityskanta on hyvin pienyritysvoittoinen: noin 200.000 yrityksessä on alle 9 työntekijää yrittäjät mukaan lukien. Viime aikoina uudet työpaikat ovat syntyneet juuri näihin pienyrityksiin.

Epäkohdat, joihin pitäisi puuttua terävämmin

Perusongelma on se, että kiihtyvällä vauhdilla perustetaan kunnallisia ja muita julkisia liikelaitoksia sellaisille aloille, joilla jo on runsaasti yritystoimintaa. Jos on yksityistä palvelutarjontaa olemassa, julkinen toimija saisi kilpailla vain samoin ehdoin kuin yksityinen yritys, kaikki kustannukset, myös esim. investoinnit ja kiinteistökustannukset huomioiden.

Liikelaitosten kilpailua vääristävät tekijät ovat mm. ne, että liikelaitosten toiminta ei ole läpinäkyvää samalla tavalla kuin yritysten, liikelaitokset eivät voi mennä konkurssiin vaikka toiminta olisi tappiollista ja lisäksi niillä on noin 5 % alv-hyöty yrityksiin verrattuna. Liikelaitosten tulo markkinoille näillä eduilla merkitsee terveen

yrittötoiminnan tuhoutumista, työpaikkojen menettämistä ja niukkojen yhteisten resurssien tehotonta käyttämistä.

Toinen ongelma on siinä, että monet julkisen sektorin yksiköt kuten kunnat, sairaanhoitopiirit ym. jättävät kilpailuttamatta kokonaan tai kiertävät lakia esim. tekemällä liikelaitosten kanssa ns. yhteistyösopimuksia. Hankintoja myös pilkotaan lainvastaisesti siten, että hankinnan kokonaisarvo ei ylitä kilpailutusrajaa 50.000 €. Lisäksi tulkinnat in-house ostoissa ovat epäselvät ja johtavat kilpailuttamatta jättämiseen. Jos esim. liikelaitosta ei katsota erilliseksi yksiköksi, se voi vapaasti myydä palvelujaan myös ulkopuolisille yrityksille ilman että se menettäisi sidosyksikköasemansa. Tämä on omiaan estämään kilpailuneutraaliteetin toteutumista ja voi johtaa kohtuuttomiin lopputuloksiin, kuten esim. yrittötoiminnan loppumiseen tai konkurssiin.

Pienyritysten turvaksi pitää nopeasti perustaa viranomaistaho, joka valvoo tehokkaasti hankintalain toteutumista ja voi puuttua tilanteisiin, joissa hankintalakia ei noudateta. Tämän viranomaistahon pitäisi seurata tarkasti julkisen sektorin ja liikelaitosten välistä kauppaa (in-house -ostoja) ja puuttua niihin välittömästi joko itse tai ilmoituksen perusteella.

Peruseriaatteen tulisi olla se, että kaikki julkiset liikelaitokset muutetaan osakeyhtiöiksi, jolloin kaikki toimijat omistustahosta riippumatta olisivat hankinnoissa samalla viivalla.

Terveystenhoitoalan Palvelujärjestöt TEPA ry

Aino Sainio
puheenjohtaja

Mikael Söderlund
hallituksen jäsen